

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ...ปากพลี.. จังหวัด..นครนายก...
ข้อมูล ณ วันที่...๑๕...เดือน.....สิงหาคม....พ.ศ. ....๒๕๖๘....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล ....นายสำเนา เกษะกาเหนือ.....
๒. เลขประจำตัวประชาชน .....
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ...๒๕๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าเรือ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก.....
โทรศัพท์ ..๐๘๖ ๘๔๙ ๒๕๘.....Facebook Sam Nao..... Line..เนา.....
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๒
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ...ปวช.....
สถาบันการศึกษา ....วิทยาลัยเทคนิคนครนายก.....
คณะ/สาขาวิชา ...สาขาช่างยนต์.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ..๑๐,๐๐๐,๐๐๐.. บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ..๒๕๖๗.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก....ลูกปลาดุก.....

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน .....๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
บ่อเพาะฟักพันธุ์ปลาดุก/แปลงข้าวหน้าน้ำลึก

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ การเพาะฟักพันธุ์ปลาดุก นำไข่ที่ได้รับการผสมมาใส่ตะแกรงเพาะฟัก ใช้เวลา ๑๘-๒๔ ชม. ลอดตะแกรงลงบ่อเพาะฟัก ในบ่อซีเมนต์ขนาด ๓x๖x๐.๖ ม.

๓.๒ การอนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก หลังจากเพาะฟัก ๔ วันจะย้ายมาบ่ออนุบาลซึ่งเป็นบ่อดินขนาดพื้นที่ ๒ ไร่ เลี้ยงด้วยลูกไร จากนั้นเลี้ยงด้วยอาหารปั่นก้อนลอยน้ำ ระยะเวลาในการเลี้ยง ๓๕ วัน

๓.๓ การเลี้ยงปลาดุกในบ่อดิน หลังจากอนุบาลในบ่อดินเป็นระยะเวลา 35 วันจะใช้วนลากลูกปลา และคัดขนาด เพื่อจำหน่ายตามราคา จำนวน 4 ขนาด 1"-2" ราคา 40-50 สตางค์, 2"-3" ราคา 50-60 สตางค์, 3"-4" ราคา 60-70 สตางค์, 4"-5" ราคา 80 สตางค์

๓.๔. บำบัดน้ำเสียจากการเลี้ยงปลาเบญจพรรณในบ่อ

การจัดการระบบน้ำที่ใช้ในฟาร์มหลังจากการเลี้ยง 35 วัน ไปพักในบ่อขนาดใหญ่ ในพื้นที่ 35 ไร่ แล้วเลี้ยงปลากินพืช เช่น ปลาตะเพียน ปลายี่สก เป็นต้น และเปิดบริการให้เป็นบ่อตกปลาให้นักท่องเที่ยว

๓.๕. การเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกข้าวนาฉ่ำจากตะกอนเลนบ่อปลา

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน .....๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑.๑ การลดต้นทุนการเลี้ยงปลาครบวงจร

๔.๑.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหลักของ ศพก. (อนุบาลลูกพันธุ์ปลา)

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน .....๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน .....๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมานาน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร “การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหลักของ ศพก.”(อนุบาลลูกพันธุ์ปลา) โดยใช้หลักการ “ปลาดุกเกิดมาอย่างไรให้อยู่อย่างนั้น” คือ การให้อยู่ในสภาพน้ำและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มจำนวนการรอดตายของลูกพันธุ์ปลาดุก และเพื่อถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยี ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต

เนื้อหา การประยุกต์ใช้ทรัพยากรน้ำในท้องถิ่นที่มีความเป็นกรดสูง (pH ๔.๕-๖.๐) มาใช้ประโยชน์เป็นตัวควบคุม การเกิดโรคของลูกปลาดุก ซึ่งแต่เดิมปัญหาความเป็นด่าง (pH สูง) จะเพิ่มมากขึ้นในบ่ออนุบาลลูกปลาดุก ตาม

ระยะเวลาของการอนุบาล ส่งผลให้ลูกปลาอ่อนแอเกิดโรคแทรกซ้อนง่ายทำให้เกิดภาวะการขาดทุน หลังจากการนำวิธีดังกล่าวมาใช้แก้ไขปัญห ทำให้ลูกปลาดุกที่ผลิตได้มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งลดการใช้ยาและสารเคมีในการอนุบาลทำให้ ต้นทุนการผลิตลดลง

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ การฝึกอบรมภาคสนาม (Field Training) เรียนรู้จากสถานที่จริง และการเรียนรู้จากเพื่อน (Peer-to-Peer Learning) ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะกันเองของสมาชิกแปลงใหญ่

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การประชุมเชิงปฏิบัติการ “การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครนายก พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ เพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง และทบทวน แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครนายก ให้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนพัฒนางานด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมีหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครนายก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเกษตรกร และภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ฯ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๘ ณ ห้องประชุมมรกต อิงธาร รีสอร์ท ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ/ระดับจังหวัดและการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ โดยมีหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครนายกระดับอำเภอและจังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

จุดเริ่มต้น อาชีพดั้งเดิมของครอบครัวบิดามารดาคือการทำนา ประสบกับปัญหาการขาดทุน รายได้น้อยมาโดยตลอด ประกอบกับเกษตรกรต้นแบบ ทำงานโรงงานที่กรุงเทพมหานคร ต้องอยู่ห่างจากครอบครัว ทำให้อยากใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว จึงหันมาประกอบอาชีพการเกษตรโดยเริ่มจากการทำนา แต่ก็ประสบปัญหาต่าง ๆ ทั้งต้นทุนการผลิตสูง ราคาขายตกต่ำ จึงหันมาเลี้ยงอนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก จากการที่เรียนรู้จากคนที่ประสบความสำเร็จจากการเลี้ยงอนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก ซึ่งในรอบการผลิตครั้งแรก เกษตรกรต้นแบบมีรายได้สุทธิอยู่ที่ ๔๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท จึงได้ลาออกจากงานประจำมาประกอบอาชีพเกษตรกรเลี้ยงอนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก จนถึงปัจจุบัน

แรงบันดาลใจในการลดต้นทุนการผลิตด้วยพลังงานสะอาด เกษตรกรต้นแบบมีการนำความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตรต่าง ๆ มาใช้ใน ศพก. โดยมีการสังเกต ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง/ศึกษาจากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทดลอง แล้วนำมาประยุกต์ใช้จนประสบผลสำเร็จ เช่น การบำบัดน้ำเสียและนำกลับมาใช้ในบริเวณฟาร์ม การใช้กระจกเงารวมแสงอาทิตย์เพื่อเพื่อสร้างพลังงานความร้อน ผลิตอาหารสุกก่อนนำไปเลี้ยงปลาดุก (ทำอาหารให้สุกจากพลังแสงอาทิตย์) เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูป ค่าไฟฟ้า เป็นต้น

๑) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาหรือความท้าทาย ได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูงและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก (อากาศร้อน ฝน หนาวที่มากหรือน้อยเกินไป) ต้นทุนการซื้ออาหารสำเร็จรูป จำนวน ๘๘๕,๐๐๐ บาท/เดือน อากาศเย็น ลูกปลาดุกเจริญเติบโตช้า ค่า pH มีผลต่อการเกิดโรคของลูกปลาดุก

สิ่งที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ คือ รายได้ และการเป็นต้นแบบการเรียนรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่และเกษตรกรรายอื่นๆ

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

(๑) การลดการเกิดปัญหาเรื่องน้ำ โดยการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีความเป็นกรดสูง pH ๔.๕ - ๖ มาใช้ประโยชน์ เป็นตัวควบคุมการจัดการการเกิดโรคของลูกปลาดุก ลดการใช้ยาและสารเคมี เพิ่มผลผลิต มีรายได้สูง

(๒) การพัฒนาคุณภาพดินเลน ซึ่งเป็นของเสียก้นบ่อในบ่ออนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วนำดินเลนมาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในนาข้าวน้ำลึก ทำให้ลดต้นทุนการผลิตข้าวได้

(๓) การลดต้นทุนการผลิต การใช้กระจกเงารวมแสงอาทิตย์เพื่อสร้างพลังงานความร้อน ผลิตอาหารสุกก่อนนำไปเลี้ยงปลาดุก เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูป

(๔) การบำบัดน้ำเสียและนำกลับมาใช้ในบริเวณฟาร์ม เป็นการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และลดต้นทุนค่าไฟฟ้า และพลังงานเชื้อเพลิง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

(๑) ขุดบ่อ ๑ บ่อให้ลึกที่สุด เพื่อเป็นบ่อที่มีความเป็นกรดสูง (น้ำเปรี้ยว) (ทรัพยากรน้ำในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว) แล้วนำมาเติมในบ่อเลี้ยงลูกปลาตก โดยการวัดค่า pH แล้วเติมจนกว่าจะได้ค่ากลาง แต่เดิมปัญหาความเป็นต่าง pH สูง จะเพิ่มมากขึ้นในบ่ออนุบาลลูกพันธุ์ ปลาตกตามระยะเวลาของการอนุบาล ส่งผลให้ลูกปลาตกอ่อนแอ เกิดโรคแทรกซ้อนง่าย ทำให้เกิดภาวะขาดทุน ซึ่งเมื่อประยุกต์ใช้วิธีดังกล่าว ทำให้ลูกปลามีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด และลดต้นทุนการใช้ยาและสารเคมีการผลิตด้วย

(๒) นำดินเลน ซึ่งเป็นของเสียก้นบ่อในบ่ออนุบาลลูกพันธุ์ปลาตกหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วในรอบการผลิต ๑ ปี มาเป็นปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในแปลงข้าวน้ำลึก

(๓) การใช้กระจกเงารวมแสงอาทิตย์เพื่อสร้างพลังงานความร้อน โดยออกแบบกระจกรวมแสงอาทิตย์ โดยใช้กระจกเงา ขนาด ๓๐*๓๐ ซม. เหล็กกล่องหนา ๑*๑ นิ้ว รูปเชื่อม ขนาด ๒.๖ มม. และซิลิโคนติดกระจก นำมาประกอบเพื่อสร้างพลังงานความร้อน

(๔) การบำบัดน้ำเสียและนำกลับมาใช้ในบริเวณฟาร์ม โดยการตรวจวัดค่า pH ส่งน้ำไปที่บ่อพักตะกอน เพื่อพักน้ำให้ตะกอนหนักตกลงก้นบ่อ เติมหากาซีใช้เครื่องตีน้ำหรือปั๊มอากาศเพื่อเพิ่ม DO และเร่งการย่อยสลาย ปล่อยกลับเข้าบ่อปลาเมื่อค่าคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัย

๓) อธิบายขั้นตอนการทำงานการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

(๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งเริ่มต้นจากการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกในความลึกประมาณ ๑๕ - ๒๐ เซนติเมตร หลายจุดในแปลง แล้วนำไปผสมรวมกันเป็นตัวอย่างดินหลัก ก่อนส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักงานพัฒนาที่ดินนครนายกหรือหน่วยงานที่ให้บริการ การวิเคราะห์จะให้ข้อมูลค่าความเป็นกรด - ด่าง ปริมาณธาตุอาหารหลัก และอินทรีย์วัตถุในดิน ซึ่งเมื่อทราบผลแล้ว เกษตรกรสามารถเลือกใช้สูตรปุ๋ยให้ตรงกับความต้องการของดินและพืชได้อย่างแม่นยำ ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเกินความจำเป็น ลดต้นทุน และยังเป็นการรักษาคุณภาพดินในระยะยาว

(๒) โดรนพ่นปุ๋ย เป็นอุปกรณ์ที่ออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการหว่านปุ๋ยเม็ด สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยสามารถควบคุมอัตราการพ่นหรือหว่านได้อย่างแม่นยำ และกระจายตัวได้สม่ำเสมอทั่วทั้งพื้นที่การเกษตร นอกจากนี้ ยังช่วยลดระยะเวลาการทำงาน และลดต้นทุนค่าแรงงานที่

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) .....ข้าว.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๙๐.....ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ....ลูกปลาดุก (ปลาดุ่ม).....จำนวน.....๔๕.....(บ่อ) (๑๒๐ ไร่)

๒.๒) ....ปลาดุก.....จำนวน.....๑.....(บ่อ) (๔ ไร่)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) .....ข้าว.....

(๑) ค่าเมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน ๒๔๐ บาท/ไร่
(๒) ค่าเตรียมดิน (ไถ)	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
(๓) ค่าปุ๋ย+ฮอร์โมน	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
(๔) เช่าที่ดิน	เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่
(๕) ค่ารถไถเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่
(๖) ค่าขนส่ง	เป็นเงิน ๒๐๐ บาท/ไร่
(๗) ค่าแรงงาน	เป็นเงิน ๑๒๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต .....๓,๒๖๐.....บาท/ไร่

รายได้ .....๕,๙๘๐.....บาท/ไร่

๑.๒) .....ลูกปลาดุก..(๕๐๐,๐๐๐ ตัว/ไร่).....

(๑) ค่าลูกพันธุ์ปลา	เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ไร่
(๒) ค่าอาหาร	เป็นเงิน ๑๒๕,๐๐๐ บาท/ไร่
(๓) ต้นทุนแฝง	เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑๖๕,๐๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุลูกปลาดุก

เฉลี่ยรายได้วันละ ๖,๖๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ลูกปลาดุก

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ลูกปลาดุก

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๘๐๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว และลูกปลาดุก

ข้าว เฉลี่ยรายได้ปีละ ๕๕๐,๑๖๐ บาท/ปี

ลูกปลาดุก เฉลี่ยรายได้ ปีละ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๒.๔.๑ ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง มีรายได้เพิ่มขึ้น

๒.๔.๒ เกษตรกรรายอื่น มีความรู้และมีอาชีพที่มั่นคง เกิดรายได้แก่ครอบครัว

๒.๔.๓ ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน มีศูนย์เรียนรู้ และเศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การทำฟาร์มเพาะและอนุบาลสัตว์น้ำในระบบปิดแบบหมุนเวียน โดยภายในฟาร์มได้บำบัดน้ำเสียจากบ่ออนุบาลลูกปลาตกอย่างเป็นระบบจนน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้ว สามารถนำกลับมาใช้ได้อย่างมั่นใจและไม่มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้ยาและสารเคมีที่มีผลตกค้างในสัตว์น้ำหรือเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม และการนำตะกอนเลนที่เป็นของเสียภายในฟาร์มมาปรับปรุงเป็นปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี สำหรับใช้ในฟาร์มและจำหน่ายให้แก่เกษตรกร

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ไม่เกิดของเสียในระบบนิเวศทั้งในด้านดิน น้ำ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ เช่น ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก พืชเศรษฐกิจหลักคือข้าวหน้าน้ำลึกและประมง สภาพภูมิอากาศ และปัญหาด้านการผลิตของเกษตรกร ต้นทุนการผลิตสูง การเผาในพื้นที่การเกษตร เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มราบกว้าง ปลูกข้าวหน้าน้ำลึก ต่อช้งยาว เหนียว ไม่สามารถจัดการต่อช้งข้าวได้ ในช่วงฤดูแล้งไม่มีระบบน้ำชลประทานสำหรับย่อยสลายต่อช้งข้าวได้ และเกษตรกรต้นแบบมีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพของตนเอง และพร้อมถ่ายทอดความรู้ และเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ได้แก่

๑) การเพาะฟักพันธุ์ปลาดุก

๒) การอนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก

๓) การเลี้ยงปลาดุกในบ่อดิน

๔) บำบัดน้ำเสียจากการเลี้ยงปลาเบญจพรรณในบ่อ

๕) การเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกข้าวหน้าน้ำลึกจากตะกอนเลนบ่อปลา

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑) จุดศึกษาดูงาน/ฝึกงานของนักศึกษาชาวอินเดียและกัมพูชา

๒) วิทยากรในการถ่ายทอดความรู้เรื่อง ปลาดุกไทยต้องไปต่อ ม.เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
แชร์ประสบการณ์ให้แก่เกษตรกร/ผู้ผลิต ผ่านโซเชียลต่าง ๆ

๓) เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๘ สาขาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) แห่งนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ในชุมชน และการคมนาคมสะดวก สามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งจากเกษตรกรในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเอื้อต่อการให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเป็นแหล่ง ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา ทางด้านเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการผลิต การจัดการศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย การจัดการดินน้ำ หรือการเชื่อมโยงตลาด มีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการ ตลอดจนเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาอย่างเหมาะสมตามบริบทของชุมชน สำหรับศพก. ตำบลท่าเรือ อำเภอปากพลี ได้ให้บริการด้านการแก้ไข
ปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ ในฐานะเป็นผู้จัดการแปลงภาคเอกชน แปลงใหญ่กลุ่ม
ผู้เพาะเลี้ยงปลาดุก (ปลาดุ่ม) จังหวัดนครนายก

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ผ่านทางการพูดคุยทางโทรศัพท์ แชร์ประสบการณ์ให้แก่เกษตรกร/ผู้ผลิต ผ่านโซเชียลต่าง ๆ และ
ศึกษาดูงานที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

เพาะพันธุ์ปลาระบบน้ำหมุนเวียน จ.นครนายก : อาชีพทั่วไทย (4 ก.ย. 62)

Thai PBS ๑
ผู้ติดตาม 9.9 ล้าน คน

ติดตาม

18

แชร์

...

สำเนาพันธุ์ปลา ผู้ผลิตปลาดุกรายใหญ่ของประเทศ และมุมมองการปลาดุกไทย

AQUA BIZ
ผู้ติดตาม 4.67 หมื่น คน

ติดตาม

23

แชร์

...

ดาวน์โหลด

...

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร ให้แก่สมาชิกแปลงใหญ่ เกษตรกรทั่วไปทั้งในชุมชน และต่างจังหวัด ซึ่งเกษตรกรสมาชิกแปลงใหญ่นำองค์ความรู้ต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในพื้นที่ประมงของตนเอง รวมทั้งได้มีการรวบรวมจัดซื้ออาหารปลาของสมาชิกแปลงใหญ่ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) ส่งเสริมการผลิตพันธุ์ปลาดุกคุณภาพให้ชุมชน/โรงเรียน/เกษตรกรรายอื่น/หน่วยงานภาครัฐ

๒) จุดเรียนรู้/สาธิต/รณรงค์การเผาในพื้นที่การเกษตร

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) วิทยากร ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงในแปลงของตน ร่วมกับการใช้หลักวิชาการและข้อมูลจากหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี ระบุธรรมและเข้าใจง่าย

๒) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการเชื่อมโยงโอกาสทางการตลาด

๓) การรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชน เป็นเชื่อมระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานรัฐ และมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

การได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ถือเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งในฐานะเกษตรกรคนหนึ่งที่มีโอกาสได้ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม การเป็นส่วนหนึ่งของการส่งต่อองค์ความรู้แก่เพื่อนเกษตรกรในพื้นที่ สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และผลักดันให้ชุมชนของตนเองมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกมีคุณค่าในสิ่งที่ทำมาตลอด

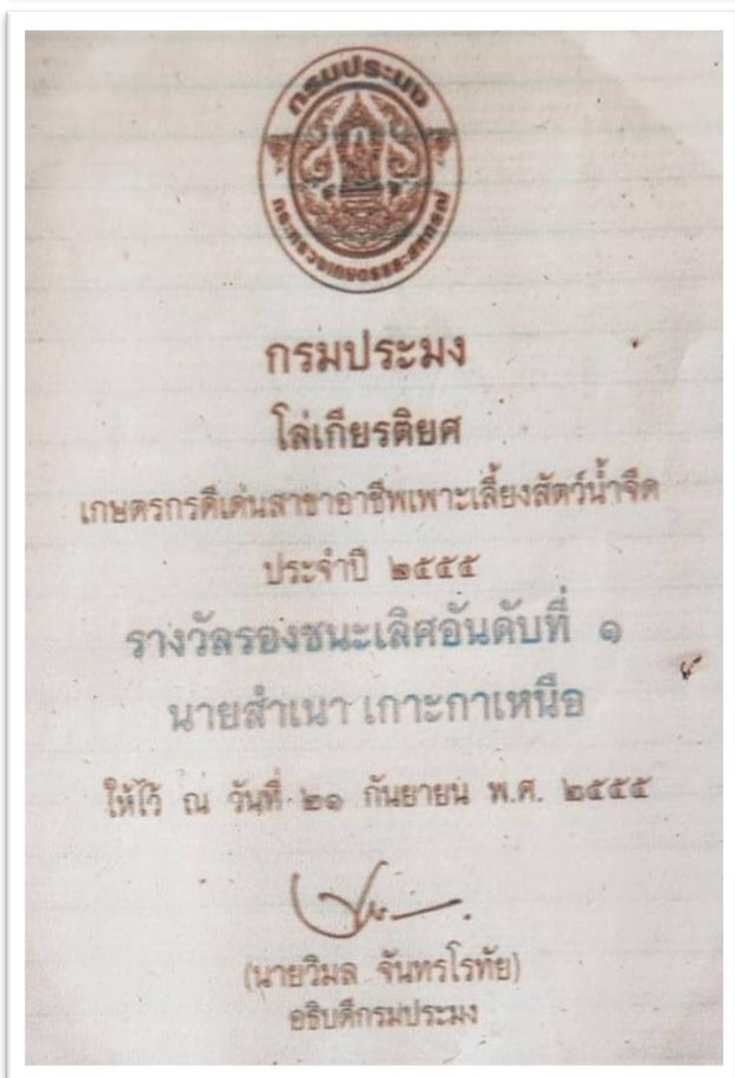
ในฐานะวิทยากร ศพก. ได้นำความรู้และประสบการณ์ตรงจากการทำเกษตรจริงมาถ่ายทอดให้กับเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล ไปจนถึงระดับจังหวัด รวมถึงผู้ที่สนใจจากต่างพื้นที่ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปปรับใช้ได้จริงในบริบทของตนเอง การได้เห็นเกษตรกรนำแนวคิดกลับไปทดลองใช้ และสามารถถอดต้นทุน เพิ่มผลผลิตได้จริง ถือเป็นความสำเร็จที่จับต้องได้

นอกจากนี้ ยังมีโอกาสได้รับ เกียรติให้เป็นตัวแทนของจังหวัด ในการเผยแพร่ผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีระดับภาคและระดับประเทศ รวมถึงได้รับการยกย่องให้เป็น เกษตรกรต้นแบบ จากหลายหน่วยงาน ซึ่งล้วนเป็นผลลัพธ์ของการทุ่มเททำงานด้วยใจรัก และยึดมั่นในแนวทางเกษตรที่พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

การได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานภาครัฐไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จของตนเอง แต่ยังเป็นกำลังใจให้เดินหน้าทำหน้าที่นี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่เกษตรกรรอบข้าง และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศในภาพรวม ได้แก่

- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ เกษตรกรดีเด่น สาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ประจำปี ๒๕๕๕
- รางวัลเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปี ๒๕๕๘
- รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต้นแบบ ระดับ

จังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

(๑) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) อำเภอปากพลี จังหวัด

นครนายก

(๒) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) ระดับจังหวัด

นครนายก

(๓) คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) ระดับเขต

(๔) ผู้จัดการแปลงภาคเอกชน แปลงใหญ่กลุ่มผู้เพาะเลี้ยงปลาตู้ (ปลาตู้) จังหวัดนครนายก

(๕) คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนวัดเกาะกา

(๖) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

(๗) คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๘) คณะกรรมการหมู่บ้าน

ทะเบียนเลขที่ 3260200060654
คำขอที่ 2691592000502

แบบ พค. 0403

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
สำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์
ใบทะเบียนพาณิชย์
ใบสำคัญนี้ออกให้เพื่อแสดงว่า

นายสำเนา เกาะกาเหนือ

ได้จดทะเบียนพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499
เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2552
ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจ
" นายสำเนา เกาะกาเหนือ "

เขียนเป็นอักษรโรมัน

ชนิดแห่งพาณิชย์กิจ
- จำหน่ายปลาในอ่างคอนกรีต
- จำหน่ายใบตองใบกระดังงะ ใบตองกล้วยตาก
- จำหน่ายและจัดบริการทางการเกษตร

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่

เลขที่ 250 หมู่ที่ 1 ต.รอก/ชอย ถนน ตำบล/แขวง ชว.วัด อำเภ/เขต ปากพลี จังหวัด นครนายก

ออกให้ ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2552

(.....)
นายทะเบียน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

(๑) เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) ซึ่งเป็นศูนย์กลาง ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการ ทางเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ เป็นแหล่งเรียนรู้/สืบค้นข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของชุมชน โดยนายสำเนา เกษะกาเหนือ เป็นเกษตรกรต้นแบบประจำศูนย์ฯ ทั้งเป็นสถานที่ที่หน่วยงานใช้ในการอบรม/ สัมมนา หน่วยงานที่เข้าไปใช้สถานที่

(๒) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการเพาะเลี้ยงและการอนุบาลลูกปลาตกให้กับผู้สนใจ โรงเรียน สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และองค์กรต่างๆ

(๓) เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากดินเลนกันบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำแก่ เกษตรกรและผู้สนใจ

(๔) ให้การสนับสนุนพันธุ์ปลาตกแก่โรงเรียน หน่วยงานราชการ และองค์กรต่าง ๆ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“การทำงานเกษตร ถ้ารู้จักจริงก็รวยได้”

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

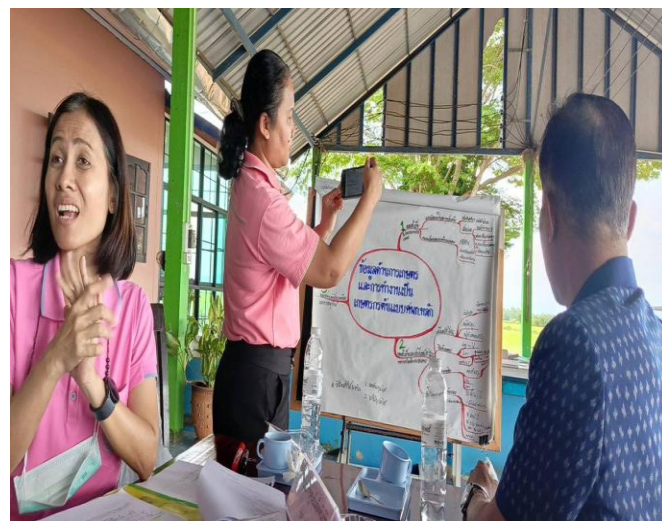
- ๑.๑ เกษตรกรต้นแบบเจ้าของ ศพก.
- ๑.๒ สำนักงานเกษตรอำเภอปากพลี
- ๑.๓ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอปากพลี
- ๑.๔ สำนักงานประมงอำเภอปากพลี
- ๑.๕ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าววนครนายก
- ๑.๖ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก
- ๑.๗ สถานีพัฒนาที่ดินนครนายก
- ๑.๘ เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เครือข่าย

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๒.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ
- ๒.๒ การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ
- ๒.๓ Mind Mapping

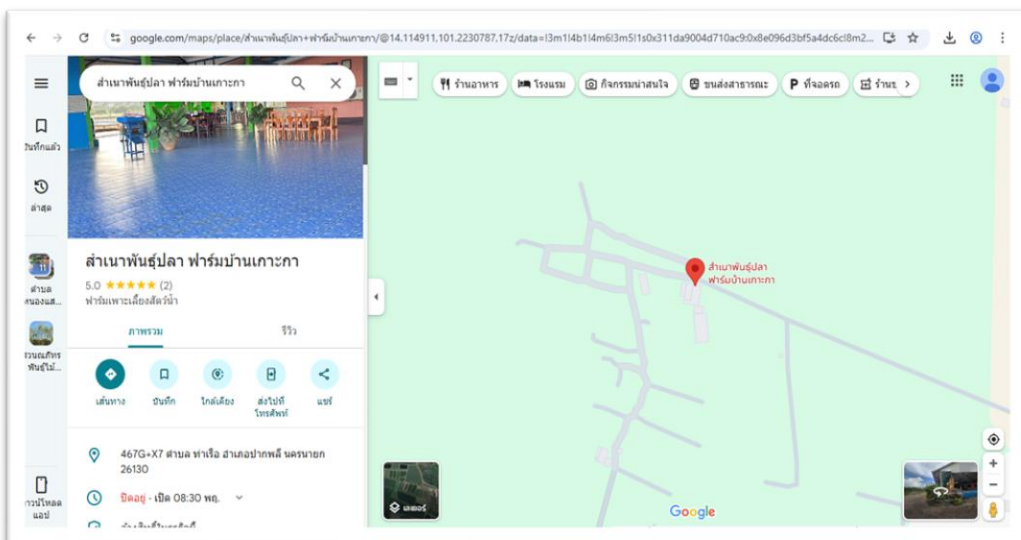
๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ภาคกิจกรรมการถอดบทเรียน ศพก.หลัก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาคผนวก

แผนที่ตั้ง ศพก.

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

นายสำเนา เกาะกาเหนือ
250 ม.1 ต. ท่าเรือ อ. ปากพลี จ. นครนายก
☎ 086 849 2584
Fb : Sam Nao

ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงปลาครบวงจร

ประเภทศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง

สินค้าหลัก : ลูกปลาดุก

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การลดต้นทุนการผลิต การใช้พลังงาน
สะอาด และการรักษาสิ่งแวดล้อม

หลักสูตรการเรียนรู้ : การเลี้ยงปลาครบวงจร

ฐานการเรียนรู้ : 5 ฐาน ประกอบด้วย

1. การเพาะฟักพันธุ์ปลาดุก

4. บำบัดน้ำเสียจากการเลี้ยงปลาแบบธรรมชาติในบ่อ

2. การอนุบาลลูกพันธุ์ปลาดุก

5. การเพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกข้าวนาหาลึกจากตะกอนเลนบ่อปลา

3. การเลี้ยงปลาดุกในบ่อดิน

โดย สำนักงานเกษตรอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก